

Zagrożenia dla pluralizmu mediów i niezależności dziennikarzy oraz kwestie koncentracji sektora w europejskiej debacie w 2013 roku

Alicja Jaskiernia, Michał Głowacki

Kwestie pluralizmu sektora europejskich mediów, problemy koncentracji oraz konieczności dostosowywania regulacji sektora mediów w dobie konwergencji stanowiły główną oś działań podejmowanych przez Unię Europejską i Radę Europy w drugiej połowie 2013 roku. Okazuje się, że zarówno w Unii Europejskiej, jak i w Radzie Europy nadal aktualne pozostają kwestie wolności mediów oraz ochrony niezależności dziennikarzy w erze cyfrowej. Konferencja Ministrów ds. Mediów i Społeczeństwa Informacyjnego Rady Europy była poświęcona wyzwaniom dla wolności słowa i praw człowieka wobec rosnącej roli internetu i aktów przemocy wobec dziennikarzy, na co zwracały także uwagę Rada Unii Europejskiej i Parlament Europejski. Dla obu organizacji wolność i pluralizm mediów stanowią fundamentalne wartości, które zamierzają mocniej promować nie tylko w państwach członkowskich, ale także w debacie międzynarodowej. Komisja Europejska zapowiedziała między innymi powołanie podmiotu monitorującego globalną politykę w obszarze internetu GIPO (*Global Internet Policy Observatory*). W europejskim sektorze medialnym niepokoją też tendencje, które powodują, że Unia zapowiada bardziej aktywną ochronę sektora przed koncentracją. W tym celu w najbliższej przyszłości zostaną wdrożone bardziej skuteczne mechanizmy na rzecz zapewnienia większej przejrzystości

własnościowej, transparentności interesów oraz dostępności obywateli do informacji na temat działalności koncernów medialnych w Europie.

Rada Europy

Działania Rady Europy w drugim półroczu 2013 r. skupiały się przede wszystkim wokół problemu wolności słowa w erze cyfrowej, co zostało zaakcentowane podczas konferencji Ministrów do Spraw Mediów i Społeczeństwa Informacyjnego. Konferencja pt. „Freedom of Expression in the Digital Age: Opportunities, Rights, Responsibilities”, zorganizowana przez Radę Europy we współpracy z Ministerstwem Kultury i Informatyki w Serbii, odbyła się w dniach 7–8 listopada 2013 r. w Belgradzie. Na szczególną uwagę w okresie lipiec–sierpień 2013 r. zasługuje przyjęcie przez Komitet Ministrów Rady Europy Zalecenia o równości płci w mediach, które jest adresowane do państw członkowskich, ale też do dziennikarzy i pracowników współczesnych organizacji medialnych w Europie.

Konferencja Ministrów do Spraw Mediów i Społeczeństwa Informacyjnego

Głównymi zagadnieniami poruszonymi podczas Konferencji Ministrów ds. Mediów i Społeczeństwa Informacyjnego, która odbyła się w dniach 7–8 listopada 2013 roku w Belgradzie, były

szanse i wyzwania dla wolności słowa i podstawowych praw człowieka w dobie rosnącej roli internetu oraz zaakcentowanie potrzeby wypracowania stanowiska wobec aktów przemocy względem dziennikarzy. Sesje plenarne były poświęcone kolejno kwestiom bezpieczeństwa dziennikarzy, pluralizmu i jakości mediów w nowym ekosystemie oraz mowy nienawiści (*hate speech*) w mediach online¹. Na złożoność problemów oraz wyzwań stawianych mediom w erze nowej ekologii zwrócił uwagę Sekretarz Generalny Rady Europy Thorbjørn Jagland, który podkreślił, że ochrona wolności wypowiedzi i ograniczanie przejawów mowy nienawiści są częścią tej samej walki. W przemówieniu otwierającym konferencję zaznaczył, że „Przyszłość kształtowana będzie przez sposób w jaki obywatele, politycy i instytucje wywiązywać się będą z nowych obowiązków w erze cyfrowej”².

W Deklaracji politycznej przyjętej w trakcie konferencji ministrowie podkreślili, że prawo do swobody wypowiedzi zdefiniowane w art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka stanowi o demokracji pluralistycznej. Przywołując wcześniejsze działania prawotwórcze Rady Europy, w tym w szczególności Zalecenie Komitetu Ministrów o nowych koncepcjach mediów,³ zwrócono uwagę na konieczność promowania wolności zarówno w mediach tradycyjnych, jak i online oraz wspierania realizowanej przez Radę Europy strategii zarządzania internetem (2012–2015). Wraz z deklaracją przyjęto trzy uchwały, które poświęcone są kolejno: wolności internetu, zachowaniu istotnej roli mediów

w erze cyfrowej oraz bezpieczeństwu dziennikarzy. W każdym z dokumentów podkreślono złożoność problemów oraz wskazano odpowiednie kroki mające pomóc w realizacji proponowanych założeń. Odnosząc się do roli mediów w erze nowej ekologii, zwrócono uwagę na przykład na konieczność promowania zasad etyki we współczesnym dziennikarstwie oraz niezależności mediów w oparciu o mechanizmy samoregulacji. Natomiast w odniesieniu do ostatniego z omawianych problemów zwrócono uwagę na konieczność wymiany oraz rozpowszechniania informacji o nagłych przypadkach w sprawach dotyczących bezpieczeństwa dziennikarzy oraz o innych zagrożeniach dla wolności słowa w państwach członkowskich⁴.

Równość płci w mediach

W dniu 10 lipca 2013 r. Komitet Ministrów Rady Europy przyjął Zalecenie CM/Rec(2013)1 o równości płci w mediach. Rekomendacja podkreśla fundamentalne znaczenie równości płci dla pełnego korzystania z praw człowieka, osiągnięcia sprawiedliwości społecznej oraz definiowania współczesnych demokracji. W Zaleceniu Komitet Ministrów odnosi się do niektórych przykładów nierówności płci w mediach, w tym między innymi do niedostatecznej reprezentacji kobiet na stanowiskach kierowniczych w mediach oraz stereotypów dotyczących płci. Mając na uwadze potencjał mediów dla zmiany społecznej oraz ich rolę w kształtowaniu zachowań, idei i postaw społeczeństwa, dokument zaznacza, że współczesne media „powinny

¹ *Why a Council of Europe Conference of Ministers responsible for Media and Information Society?*, http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/belgrade2013/default_EN.asp? [dostęp: 18.01.2014].

² *Speech by Secretary General Thorbjørn Jagland “Freedom of Expression and Democracy in the Digital Age – Opportunities, Rights, Responsibilities”*, <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/belgrade2013/Speech%20-%2007112013%20SG%20speech%20Belgrade%20Conference%20media%20freedom.pdf> [dostęp: 18.01.2014].

³ *Recommendation CM/Rec(2011)7 of the Committee of Ministers to member states on a new notion of media*, <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1835645> [dostęp: 18.01.2014].

⁴ *Political Declaration and Resolutions adopted on 8 November 2013*, http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/belgrade2013/Belgrade%20Ministerial%20Conference%20Texts%20Adopted_en.pdf [dostęp: 18.01.2014].

odzwierciedlać rzeczywistość kobiet i mężczyzn, w całej ich różnorodności”⁵.

Kwestia równości płci jest traktowana w dokumencie wielowymiarowo i dotyczy zarówno równości w dostępie kobiet i mężczyzn do mediów, jak i sposobów prezentowania płci w mediach. Zalecenie Komitetu Ministrów zostało skierowane do państw członkowskich, a także do dziennikarzy i innych pracowników organizacji medialnych. Do Zalecenia zostały dołączone wytyczne, w których podkreślono rolę odpowiednich ram prawnych oraz zakaz wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć. Ponadto zwrócono uwagę na zapewnienie równego dostępu i uczestnictwa w mediach, w szczególności w tych w obszarach, w których współcześnie niedostatecznie reprezentowane są kobiety. Dokument zwraca także uwagę na konieczność równego udziału kobiet i mężczyzn na stanowiskach kierowniczych w mediach oraz na unikanie stereotypów płciowych, seksistowskich reklam, języka oraz treści, które mogłyby prowadzić do dyskryminacji ze względu na płeć oraz podlegania do nienawiści i przemocy na tym tle⁶.

Unia Europejska

Wolność i pluralizm mediów – temat nadal aktualny w Unii Europejskiej

Rada Unii Europejskiej na spotkaniu w listopadzie ub. roku odniosła się do problemów

mediów, ich wolności, niezależności, konieczności ochrony dziennikarzy oraz pluralizmu i koncentracji sektora medialnego⁷. Nawiązując do przyjętych przez Unię dokumentów, jak np. Zielonej Księgi z 24 kwietnia 2013 r. w sprawie konwergencji mediów⁸, raportów w sprawie wolności i pluralizmu mediów⁹ oraz przyszłości mediów w Europie¹⁰, Rada wzywa kraje członkowskie do wspierania i promowania wolności i pluralizmu z poszanowaniem zasady subsydiarności. Przypomina, że wolność i pluralizm mediów stanowią fundamentalne wartości Karty Praw Podstawowych UE. W sektorze medialnym zachodzą zmiany, które umożliwiają szersze niż kiedykolwiek korzystanie z wolności wypowiedzi. Współczesne technologie komunikacyjne stawiają nowe wyzwania wobec form korzystania z wolności dostępu do informacji oraz jej upowszechniania za pomocą internetu. Globalny charakter tego medium jednocześnie wyklucza rozwiązania ograniczone tradycyjnymi granicami geograficznymi.

Rada odniosła się do kwestii koncentracji oraz regulacji europejskiego sektora audiowizualnego. Dyrektywa unijna, regulująca sektor mediów audiowizualnych, ustanawia ramy oraz minimalne wymogi dla szczegółowych regulacji przyjmowanych przez państwa członkowskie. Lepsza harmonizacja powinna odbywać się także przez promowanie współpracy ciał

⁵ *Recommendation CM/Rec (2013)1 of the Committee of Ministers to Member States on gender equality and media*, <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2087343&Site=CM> [dostęp: 19.01.2014].

⁶ Tamże.

⁷ Konkluzje ze spotkania Rady Unii Europejskiej i reprezentantów rządów krajów członkowskich 25–26 listopada 2013 r: Council conclusions and of the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, one media freedom and pluralism in the digital environment, www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/139725.pdf [dostęp: 11.01.2014].

⁸ Zielona Księga: Przygotowanie do nadejścia w pełni zintegrowanych mediów audiowizualnych: wzrost gospodarczy, twórczość i wartości, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0231:FIN:PL:PDF> [dostęp: 11.01.2014].

⁹ High Level Group on Media Freedom and Pluralism, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/HLG%20Final%20Report.pdf> [dostęp: 11.01.2014].

¹⁰ Media Futures Forum, http://ec.europa.eu/information_society/media_taskforce/doc/pluralism/forum/report.pdf [dostęp: 11.01.2014].

regulujących w celu podnoszenia otwartości rynku, jego pluralistycznego i otwartego charakteru. Coraz większej wagi nabierają kwestie pluralizmu, koncentracji sektora mediów oraz pełnej przejrzystości własnościowej. W sektorze medialnym konieczne jest promowanie transparentności interesów, a obywatele mają prawo dostępu do informacji o właścicielach podmiotów medialnych. Komisja Europejska, wykorzystując narzędzia stworzone przez *Media Pluralism Monitor*, będzie kontynuować wsparcie mające na celu kontrolowanie poziomu pluralizmu mediów oraz ochronę dziennikarzy w państwach członkowskich. Wspierane będą inicjatywy w sektorze audiowizualnym, które zmierzają do promowania dobrych praktyk na rzecz przejrzystości własnościowej. W tej dziedzinie będzie zacieśniana współpraca z Radą Europy, która – zdaniem członków Rady – odgrywa istotną rolę w kreowaniu standardów wolności i pluralizmu mediów.

Konkluzje ze spotkania Rady zostały poprzedzone dwiema rezolucjami Parlamentu Europejskiego w sprawie wolności mediów w Europie i na świecie¹¹, w których wskazuje się na zagrożenia, przed jakimi stoją media. Zdaniem PE zagrożone są zwłaszcza pluralizm własności i informacji oraz niezależność mediów publicznych, czemu sprzyjają takie niekorzystne tendencje, jak niestabilność zawodowa dziennikarzy na rynku pracy oraz rosnąca koncentracja sektora, zarówno krajowa, jak i transgraniczna. Konglomeraty medialne rozpowszechniają swobodnie swoje produkty ponad granicami, inwestorzy spoza Europy wywierają coraz większy wpływ na media w Europie, co prowadzi do monopolizowania informacji, a tym

samym – do osłabienia pluralizmu opinii. Parlament w obliczu zmian, jakie powoduje rozwój cyfryzacji oraz koncentracja i przyspieszenie cyklu informacyjnego, wzywa do podjęcia przez instytucje unijne działań naprawczych na rzecz ochrony wolności mediów oraz rozwoju „silnego, niezależnego i pluralistycznego krajobrazu medialnego”¹².

PE zauważył rosnące zagrożenie ze strony internetu dla egzystencji mediów tradycyjnych, zwłaszcza dla prasy drukowanej, które odgrywają ważną rolę obywatelską i demokratyczną. Wzywa Komisję do przeprowadzenia analizy zmian technologicznych na model przemysłu medialnego, państwa członkowskie – do szanowania i promowania podstawowego prawa do wolności wypowiedzi i informacji oraz ochrony sektora mediów przed próbami ingerencji w ich niezależność przed grupami „w służbie interesów prywatnych lub politycznych”¹³. PE wyraził zaniepokojenie brakiem przejrzystości w obszarze własności mediów, w związku z czym apeluje do KE i państw członkowskich o podjęcie koniecznych inicjatyw w obszarze obowiązków firm medialnych, o zgłaszanie dokładnych i aktualnych informacji do rejestrów handlowych i baz danych. Proponuje w tym zakresie rozwój bazy danych Mavise, w celu przekształcenia jej w jednolity europejski rejestr. Byłby to instrument przydatny do identyfikowania nadmiernej koncentracji, uniemożliwiający koncernom medialnym ukrywanie interesów oraz ułatwiający obywatelom sprawdzanie, jakie interesy stoją za mediami.

PE przypomina Komisji Europejskiej i państwom członkowskim o znaczeniu mo-

¹¹ *Rezolucja PE w sprawie Karty Praw Podstawowych UE: standardy określające wolność mediów w UE* (2011/2246(INI)) z 21.05.2013 r. oraz *Rezolucja PE w sprawie wolności prasy i mediów na świecie* (2011/2081(INI)) z 13.06.2013 r., <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=//EP//TE> [dostęp: 11.01.2014].

¹² *Rezolucja PE w sprawie Karty Praw Podstawowych UE...*, s. 4.

¹³ Tamże, s. 5.

nitorowania mediów pod kątem wolności i pluralizmu mediów, w tym – o konieczności składania corocznych sprawozdań opracowanych na podstawie i w oparciu o szczegółowe normy przygotowane w ramach współpracy z Radą Europy i OBWE. Wzywa KE, Agencję Praw Podstawowych oraz Centrum Pluralizmu i Wolności Mediów Europejskiego Instytutu Uniwersyteckiego do wykonania tego zadania i przedstawienia wyników Parlamentowi. Parlament zwraca się do Komisji także z uwagą, aby w trakcie przeglądu i rewizji dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych uwzględnić kwestie przejrzystości własności, koncentracji i konfliktu interesów w sektorze medialnym. Parlamentarzyści wskazują też na konieczność harmonizacji i jasnego określenia działalności organów regulacyjnych w państwach członkowskich, w tym – ujednoczenia ich statusu, a także na ustanowienie europejskiego stowarzyszenia regulatorów audiowizualnych usług medialnych.

W dokumencie wielokrotnie powraca wątek konieczności zachowania niezależności mediów publicznych, ich ochrony przed padaniem „łupem politycznym” oraz finansowymi zagrożeniami ich bytu i należytego wypełniania roli wskazanej m.in. w Protokole amsterdamskim¹⁴. Jednocześnie PE zwraca się do Komisji i państw członkowskich o skuteczny nadzór nad wykorzystywaniem środków publicznych otrzymywanych przez nadawców publicznych, które winny być użyte w ścisłej zgodności z duchem protokołu i w przejrzysty sposób¹⁵.

PE podkreśla także wagę nowych mediów w łatwiejszym dostępie do informacji, przy czym konieczne jest zapewnienie obywatelom Unii skutecznego świadczenia szerokopasmowych usług internetowych „w rozsądnych ramach czasowych i w rozsądnej cenie”¹⁶; zagwarantowanie neutralności sieci oraz ochronę internetu przed nadmiernymi regulacjami ze strony władz, w tym próbami wprowadzania wymogów rejestracyjnych lub ograniczeniami treści. Wskazuje się, że neutralność sieci jest podstawowym warunkiem otwartego internetu, który wspiera innowacje, tworzy miejsca pracy i stymuluje wzrost gospodarczy. Parlament przypomina, że internet i media stanowią także skuteczne „narzędzia używane przez obrońców praw człowieka”, a Unia będzie „wiarygodna na arenie międzynarodowej jedynie wówczas, gdy wolność prasy i mediów będą gwarantowane i przestrzegane w samej Unii”¹⁷.

Unia i EBU wspierają media publiczne w krajach sąsiadujących

Komisja Europejska i Europejska Unia Nadawców (EBU) potwierdziły gotowość dalszego współdziałania w związku z podpisanym w lipcu 2012 r. porozumieniem o współpracy w zakresie wspierania mediów publicznych w 16 krajach objętych Europejską Polityką Sąsiedztwa¹⁸. W kwietniu 2013 r. Komisja Europejska podjęła decyzję o przyznaniu EBU grantu w wysokości prawie 664 tys. euro na realizację programu w powyższych państwach, którego cele obejmują: a) wzmocnienie społecznego zaufania do mediów publicznych; b) wzmocnienie ich niezależności

¹⁴ *Protokół w sprawie systemu publicznego nadawania w państwach członkowskich* (Dz.U. C 83 z 30.3.2010, s. 312).

¹⁵ Zob. więcej na ten temat [w:] A. Jaskiernia, *Polityka Unii Europejskiej w sprawie zasad pomocy państwa dla publicznej radiofonii i telewizji*, „Studia Medioznawcze” 2010, nr 4, s. 93–108.

¹⁶ *Rezolucja PE w sprawie Karty Praw Podstawowych UE...*, s. 9.

¹⁷ *Rezolucja PE w sprawie wolności prasy i mediów na świecie...*, s. 3.

¹⁸ *EU and EBU ready to cooperate on strengthening public media in European Neighbourhood*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-803_en.htm [dostęp: 11.01.2014].

i stabilności finansowej; c) przystosowanie do lepszego ich funkcjonowania w środowisku cyfrowym¹⁹. Unijny komisarz Stefan Füle oraz prezydent EBU Jean-Paul Philippot wyrazili opinię, że media publiczne stanowią istotny czynnik służący promowaniu wolności wypowiedzi oraz wartości istotnych dla rozwoju demokracji.

Wsparcie mediów publicznych jest celem obu organizacji nie tylko wobec państw członkowskich UE lub będących w trakcie akcesji, lecz także względem państw sąsiadujących. Obie organizacje podzielają te same wartości, łączą je wspólne cele w obszarze polityki medialnej, w której wzmacnianie niezależności i roli mediów publicznych uznaje się za ważny element demokratycznego społeczeństwa. Dotychczasowe działania współfinansowane przez EBU i Komisję Europejską polegały głównie na organizowaniu regionalnych konferencji i warsztatów, w tym zwłaszcza w krajach bałkańskich, oraz konsultowaniu strategii działania związanych z erą cyfrową. Unia rozwija aktywne stosunki bilateralne z krajami śródziemnomorskimi w ramach drugiej części *Euro-Mediterranean programme for media development*, który będzie skupiony na reformach sektora audiowizualnego oraz przyszłości mediów publicznych.

Rozwój społeczeństwa cyfrowego w Unii Europejskiej

Już co trzeci obywatel Unii korzysta codziennie z internetu – tak wynika z najnowszych danych Eurostatu²⁰. W 2013 roku 79 proc. gospodarstw domowych w UE posiadało dostęp do internetu, w tym 76 proc. – do

szerokopasmowego (w porównaniu do 2007 r. odpowiednio 55 proc. i 44 proc.)²¹. Najwyższy poziom dostępu – obejmujący ponad 90 proc. gospodarstw domowych – odnotowano w czterech państwach: w Holandii (95 proc.), Luksemburgu (94 proc.), Danii i Szwecji (po 93 proc.). Opóźnione w stosunku do średniej europejskiej oraz unijnej są państwa bałkańskie. Najniższy odsetek gospodarstw domowych z dostępem do internetu (poniżej 60 proc.) występuje w trzech państwach członkowskich z tego regionu: Bułgarii (54 proc.), Grecji (56 proc.) i Rumunii (58 proc.). Z kolei internet szerokopasmowy jest najbardziej rozpowszechniony w krajach Europy północnej: Finlandii, Danii, Szwecji, Holandii, Wielkiej Brytanii i Niemczech (wszystkie osiągają powyżej 85 proc.).

Obywatele Unii coraz częściej korzystają z dostępu do sieci: siedmiu na dziesięciu z nich (72 proc.) robi to regularnie (czyli przynajmniej raz w tygodniu), a 62 proc. – codziennie lub prawie codziennie²². Najwięcej takich codziennych użytkowników z krajów unijnych (powyżej 80 proc.) znajduje się w Finlandii, Szwecji, Danii, Luksemburgu i Holandii oraz spoza UE – w Norwegii i Islandii, z najwyższym wskaźnikiem sięgającym 91 proc. Oczywiście czynnikami różnicującymi są także wiek oraz poziom wykształcenia. Regularnymi użytkownikami są ludzie młodzi – 94 proc. w wieku 16–24 lata, a tylko 46 proc. w grupie 55–74 lata. Wykształceniem wyższym legitymuje się 93 proc. internautów, a 48 proc. – najniższym. Te różnice są mniejsze, kiedy

¹⁹ Algieria, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Egipt, Gruzja, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Mołdowa, Maroko, Palestyna, Syria, Tunezja i Ukraina, <http://www3.ebu.ch/cms/en/services/member-relations/partnership> [dostęp: 11.01.2014].

²⁰ Eurostat newsrelease 1999/2013 – 19 December 2013, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/4-18122013-BP/EN/4-18122013-BP-EN.PDF [dostęp: 11.01.2014].

²¹ Badanie objęło 28 państw członkowskich oraz Islandię, Norwegię i Turcję.

²² http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Internet_use_statistics [dostęp: 11.01.2014].

dotyczą korzystania z takich usług, jak poczta elektroniczna czy poszukiwanie informacji. Dwie trzecie starszych użytkowników sieci (powyżej 55 lat) szuka w niej wiadomości lub stron na temat zdrowia, natomiast młodzi częściej wchodzi na strony oferujące usługi audiowizualne na żądanie, media społecznościowe lub blogi. Z tych ostatnich korzystają głównie internauci do 24 roku życia (89 proc.), zaś tylko co czwarta osoba z grupy powyżej 55 lat (27 proc.).

Aktywnych użytkowników sieci nie ma jednak zbyt wielu. Wprawdzie ponad połowa z grupy 16–54 lata korzysta ze stron społecznościowych, ale mniej niż jedna piąta wykorzystuje je do blogowania czy innej aktywności społecznej (konsultacje publiczne, *e-government*), a z grupy 55–74 lata czyni tak zaledwie co dziesiąty użytkownik. Nadal kuleje aktywność obywatelska w sieci. Zaledwie co dziesiąty użytkownik brał udział w jakiejś akcji społecznej, debacie lub sondzie publicznej, wyrażając swoje opinie lub popierając petycje do władz.

Geografia upowszechniania internetu w Europie i w Unii ukazuje istotne różnice pomiędzy północą i południem kontynentu. Wprawdzie od połowy poprzedniej dekady nastąpił duży postęp, lecz wciąż 21 proc. obywateli Unii przyznaje, że nigdy nie korzystało z tego narzędzia. W porównaniu do 37 proc. w 2007 r. oznacza to wzrost odsetka użytkowników o 16 proc. Najwięcej osób (ponad 30 proc.) nadal nieobeznanych z internetem mieszka w Rumunii, Bułgarii, Grecji, Włoszech, Portugalii, Polsce i na Cyprze. Społeczeństwa z najniższym odsetkiem obywateli niekorzystających

z internetu (poniżej 10 proc.) znajdują się z reguły w Skandynawii (Danii, Szwecji, Finlandii), w Holandii, na Wyspach Brytyjskich i w małym Luksemburgu²³.

Globalne Obserwatorium Polityki w obszarze internetu – nowy element globalnego zarządzania – procesy governance

Komisja Europejska w maju 2013 r. zapowiedziała powołanie podmiotu monitorującego globalną politykę w obszarze internetu. Platforma nazwana GIPO (*Global Internet Policy Observatory*) miałyby działać we współpracy władz państwowych oraz organizacji pozarządowych zajmujących się zarządzaniem internetem oraz biorących udział w debacie poświęconej problemom rozwoju tego medium. Do inicjatywy zgłosiły akces już m.in. kraje spoza Unii Europejskiej (Brazylia, Szwajcaria) oraz organizacje międzynarodowe i pozarządowe (m.in. Unia Afrykańska, *the Association for Progressive Communication, the Internet Society*). Część z nich utworzyło już w tym obszarze własne inicjatywy²⁴.

Głównym celem GIPO jest włączenie do globalnego procesu *governance* podmiotów i grup nieobecnych do tej pory w debacie. Inicjatywa nie zamierza zastępować istniejących mechanizmów i forów, takich jak IGF (*the Internet Governance Forum*). DG CONNECT (dyrekcja generalna odpowiedzialna za nowe technologie w UE) 5 lipca 2013 r. była gospodarzem konferencji, w której uczestniczyło ponad 65 podmiotów obradujących nad rolą i kolejnymi krokami GIPO²⁵. Przy tej okazji Komisja Europejska zaprezentowała wizję GIPO jako platformy opartej na filozofii działania sieci, swoistego

²³ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Individuals_who_have_never_used_the_internet_2013_%28%25_of_individuals%294.png&filetimestamp=20131211163816 [dostęp: 11.01.2014].

²⁴ Między innymi są to: *the Geneva Internet Initiative, the Brazilian Internet Observatory, the IdGovMap project, the ICT Research Africa*.

²⁵ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/global-internet-policy-observatory-report-conference-call-5-july-2013> [dostęp: 11.01.2014].

centrum (*web-based hub*) zbierającego, analizującego i upowszechniającego informacje dotyczące polityki rozwoju internetu. Najważniejszym celem GIPO będzie udostępnianie przez

sieć zebranych danych. A do realizacji tego celu zostaną wykorzystane możliwości nowych platform dystrybucji informacji.